

POSTANOWIENIE

Dnia 30 marca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z powództwa T. B.
przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej "P." w P.
o ustalenie istnienia stosunku pracy, ekwiwalent za urlop wypoczynkowy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 30 marca 2017 r.,
skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego w W.
z dnia 27 października 2015 r., sygn. akt XXI Pa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. przyznaje adwokat E. K. od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w W. kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści) podwyższoną o podatek od towarów i usług w obowiązującej stawce, tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy w W. wyrokiem z dnia 27 października 2015 r. oddalił apelację powoda T. B. od wyroku Sądu Rejonowego w W. z dnia 14 maja 2014 r., umarzającego powództwo przeciwko pozwanej Spółdzielni Mieszkaniowej „P.” w P. w zakresie roszczenia o zapłatę odszkodowania i oddalającego powództwo o ustalenie istnienia stosunku pracy w okresie od dnia 10 maja 2002 r. do dnia 31 grudnia 2011 r.

W wyrokach Sądów *meriti* przyjęto, że nie było podstaw do ustalenia istnienia stosunku pracy, ponieważ stosunek prawny między powodem a pozwaną realizowany w ramach zawieranych umów zlecenia nie wykazuje obligatoryjnych elementów umowy o pracę (art. 22 § 1 k.p.). Wbrew twierdzeniom powoda, nie można uznać, by wykonywał on pracę w sposób podporządkowany pod kierownictwem pracodawcy. O występowaniu podporządkowania przesądza: dokładne określenie miejsca i czasu realizacji powierzonych zadań, wykonywanie ich pod nadzorem kierownika, obowiązek wykonywania poleceń przełożonych, podporządkowanie pracownika regulaminowi pracy oraz poleceniom kierownictwa co do miejsca, czasu i sposobu wykonywania pracy oraz norm czasu pracy. Tymczasem powód wykonywał powierzone mu czynności z zakresu utrzymania porządku i czystości samodzielnie, bez ścisłego nadzoru. Występująca konieczność podporządkowania się powoda dyspozycjom członków zarządu pozwanej Spółdzielni nie zbliża zobowiązaniowej relacji stron do stosunku pracy, ponieważ również w stosunkach cywilnoprawnych zleceńbiorca jest związany wytycznymi zleceńodawcy co do przedmiotu, zakresu zlecenia czy też sposobu jego wykonania. Samo zorganizowanie pracy przez dostarczenie narzędzi (zlecenia ich zakupu) i wytyczenie zadań do wykonania nie przesądza jeszcze o pracowniczym charakterze stosunku prawnego. W rozpoznawanej sprawie polecenia takie były jedynie konkretyzacją zakresu zleconych usług, miały na celu wyłącznie prawidłowe realizowanie specyficznych obowiązków wynikających z umowy zlecenia i nie były poleceniami dotyczącymi porządku i dyscypliny pracy charakterystycznymi dla stosunku pracy. Miały na celu nie tyle bieżącą i stałą kontrolę sposobu wykonywania obowiązków, co czuwanie nad prawidłowym realizowaniem czynności porządkowych. Ponadto zadania wykonywane w ramach zawartych umów zlecenia nie wymagały koordynacji. Jednocześnie wolą stron nie było poddanie pracy powoda reżimowi w zakresie systematycznego stawiania się do pracy i przestrzegania czasu pracy, skoro w razie konieczności nieświadczenia pracy nie przedstawiał on żadnych zaświadczeń, zwolnień lekarskich, nie zwracał się do pozwanej o udzielenie urlopu, a jedynie w dodatkowym, ustalonym przez siebie czasie wykonał powierzone mu czynności.

Skargę kasacyjną od powyższego wyroku wywiódł powód zaskarżając go w całości oraz wnosząc o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania wraz z rozstrzygnięciem o kosztach postępowania kasacyjnego.

Skarga kasacyjna została oparta na obu podstawach, tj. naruszenia:

1) art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 382 k.p.c. w następstwie, którego oraz nieprzestrzegania kompetencji rozpoznawczych i kontrolnych sądu odwoławczego i niespełnienia jego procesowej funkcji (art. 382 k.p.c.) doszło do pominięcia części materiału zebranego w postępowaniu, braku wyczerpujących ustaleń - i z obrazą przytoczonych przepisów - pominięcia dowodów prezentowanych przez powoda, co w konsekwencji doprowadziło do wydania błędnego wyroku,

2) art. 22 § 1, § 1¹ i §1² k.p. przez błędną ich wykładnię, a w konsekwencji nieuprawnione stwierdzenie, że warunki i okoliczności, w jakich pracował powód nie wskazują na umowę o pracę.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący uzasadnił tym, że skarga jest oczywiście uzasadniona, „ponieważ w toku postępowania apelacyjnego i podejmowanych czynności decyzyjnych związanych z wydaniem zaskarżonego orzeczenia nie została zrealizowana zarówno funkcja rozpoznawcza, jak i kontrolna tego sądu, których założenia i istota zostały wyjaśnione w uchwałach składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego - mających moc zasad prawnych - z dnia 23 marca 1999 r., III CZP 59/98 (OSNC 1999 nr 7-8, poz. 124) i z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07 (OSNC 2008 nr 6, poz. 56)”. Skarżący podniósł, że „na etapie badania wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania, bez potrzeby głębszej analizy, można stwierdzić rażące naruszenie przepisów postępowania tj. art. 23 (*powinno być* 233) k.p.c. w związku z art. 382 k.p.c. Oczywisty jest również wpływ wskazanego uchybienia na wynik postępowania, albowiem faktyczne i rozważne przeprowadzenie dopuszczonych w sprawie dowodów prowadziłoby do uznania, że powód od lat wykonywał pracę na zasadach płynących z kodeksu pracy”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje

potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek, gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o jakich stanowi art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę kasacyjną, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. Skarga kasacyjna nie jest więc kolejnym środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia, gdy się weźmie nadto pod uwagę, że Konstytucja w art. 177 ust. 1 gwarantuje jedynie dwuinstancyjne postępowanie.

Wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej został oparty na przesłance oczywistej zasadności skargi (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.).

Stosownie do dotychczasowego orzecznictwa Sądu Najwyższego z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wynika konieczność nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, iż przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest oczywiście uzasadniona. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarżący powinien więc w wywodzie prawnym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającą na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 14

lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006 nr 4, poz. 75; z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 9 marca 2012 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126; z dnia 1 stycznia 2012 r., I PK 104/11, LEX nr 1215774). Ponadto przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej w ujęciu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. rozumie się sytuację, w której zaskarżone orzeczenie sądu drugiej instancji w sposób ewidentny narusza konkretne przepisy prawa. Oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna natychmiast, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jure, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z brzmieniem przepisów albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109; z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPIUS 2002 nr 20, poz. 494; z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNAPIUS 2003 nr 18, poz. 437; z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616). O tym, że skarga jest oczywiście uzasadniona nie może decydować argumentacja zawarta w uzasadnieniu jej podstaw (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 kwietnia 2008 r., II PK 347/07, LEX nr 465860).

Skarżący nie wykazał istnienia tak rozumianej przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania z uwagi na oczywistą zasadność. Wymagania tego nie spełniają zawarte w skardze kasacyjnej ogólnikowe twierdzenia o rażącym naruszeniu art. 233 k.p.c. w związku z art. 382 k.p.c. z uwagi na to, że „nie została zrealizowana zarówno funkcja rozpoznawcza, jak i kontrolna” sądu odwoławczego, mające uzasadniać wystąpienie przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Za wymagany wywód prawny nie można również uznać przytoczonych we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania ustaleń faktycznych z ich własną oceną przedstawioną przez skarżącego, odmienną od poczynionej przez Sądy obu instancji. Podkreślenia wymaga, że przepis art. 233 k.p.c., jako przepis określający kryteria oceny wiarygodności dowodów nie może być przedmiotem zarzutów kasacyjnych z racji ograniczenia zawartego w art. 398³ § 3 k.p.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2012 r., III UK 17/12, LEX nr 1276227 czy postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 2014 r., I UK 408/13, LEX nr 1646932). Zarzuty kierowane do art. 233 § 1 k.p.c. zmierzają bowiem wprost do podważenia stanu

faktycznego ustalonego przez sąd drugiej instancji i będącego podstawą faktyczną rozstrzygnięcia (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 23 września 2005 r., III CSK 13/05, OSNC 2006 nr 4, poz. 76; z dnia 6 grudnia 2005 r., I CSK 65/05, LEX nr 1614932; z dnia 12 czerwca 2006 r., IV CSK 100/06, LEX nr 1101306 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2013 r., III CSK 74/12, LEX nr 1293778 czy z dnia 13 grudnia 2012 r., III UK 17/12, LEX nr 1276227). W art. 233 § 1 k.p.c. zostały uregulowane zasady oceny dowodów; w konsekwencji nie może on stanowić uzasadnionej podstawy skargi kasacyjnej z art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 2014 r., I PK 309/13, LEX nr 1494015 oraz z dnia 5 lutego 2014 r., V CSK 140/13, LEX nr 1458681).

Wobec tego o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej nie można mówić w sytuacji, gdy dla uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołuje się na uchybienia o charakterze proceduralnym, które w ogóle nie poddają się kontroli kasacyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2014 r., I UK 365/13, LEX nr 1646124 czy z dnia 9 czerwca 2016 r., I UK 343/15, niepublikowane).

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skarżącej z urzędu w postępowaniu kasacyjnym orzeczono na podstawie art. 98 § 3 k.p.c. w związku z § 16 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z 2015 r., poz. 1801).